

UREDITEV PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI: OD URGENTNE DO SISTEMSKRE REŠITVE

POSVET 13.02.2019, DVORANA DRŽAVNEGA SVETA RS

ZADEVA: PREDLOG ZA UREDITEV PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI

1. Kritika ureditve in delovanja sedanjega sistema ravnanja s komunalno embalažo

Načrt ravnanja s komunalno odpadno embalažo na državnem nivoju je žal zasnovan tako, da so si pripadajoči subsistemi (okoljevarstveni, inženirsko-tehnološki, družbeno-ekonomski in organizacijsko-uredbeni) v medsebojni koliziji. Ne čudi, da sistem brez velikih pretresov ni več sposoben funkcionirati, kar je zlasti čutiti od tistega časa naprej, ko so pri IJS pričele naraščati količine zbrane mešane komunalne odpadne embalaže. Nekateri komunalci smo na pasti opozarjali že v času vzpostavljanja sistema kot tudi v času njegovega nadgrajevanja (bolj ali manj gre za obdobje 2002-2009), a nismo bili uslišani. Danes se dogaja natančno to, na kar smo javno opozarjali pred petnajstimi leti. Ultimativne krivce za nedelovanje kontradiktorno zasnovanega sistema pa se vedno znova išče zgolj pri predstavnikih najšibkejšega člana v državni ureditveni shemi. Zdi se, kot da vprašanje učinka trošenja sredstev od pobrane embalažnine nikoli ni bilo pomembno.

2. Konstruktivni predlog za ureditev delovanja sistema ravnanja z embalažo, ki je komunalni odpadki in drugih suhih frakcij komunalnih odpadkov

Nekatere DROE od IJS niso več pripravljene prevzemati mešane odpadne embalaže, to pa v bistvu zato, ker jim ta frakcija povzroča previsoke stroške. Seveda velja tudi obratno: tudi IJS-ji ne potrebujejo DROE zgolj za potrebe formalnega kritja odpreme tistih frakcij ločeno zbrane/presortirane komunalne embalaže, ki niso problematične in za katere so že v času pred vzpostavitvijo shem ravnanja z odpadno embalažo obstajali neproblematični redni odjemalci. Postavlja se vprašanje, kakšna je potemtaka vloga DROE v delovanju sistema kot celote.

Problema systemske narave se zgolj s prisilo v obliki dikcij nove Uredbe ne bo dalo rešiti na dolgi rok. Bolje bi bilo, da se tistim DROE, ki se niso pripravljene ukvarjati z embalažo, ki je komunalni odpadki, to tudi omogoči. Seveda jim sredstva od tistega deleža pobrane embalažnine, ki se nanaša na komunalno embalažo, ne pripadajo več. S temi sredstvi naj upravljajo tiste DROE, ki si to delo želijo in zmorejo opravljati. Stanje, kjer se je vsaka IJS prisiljena ukvarjati s šestimi DROE in njihovimi podizvajalci je po naravi lahko le kaotično. Omogočeno bi moralo biti, da si vsaka IJS sama izbere DROE, ki si tudi sama takšnega sodelovanja želi v obojestransko korist. Sodelovanje take vrste zlahka obrodi sadove tudi v tehnološkem, okoljevarstvenem in ekonomskem smislu kar je koristno tudi za družbo kot celoto. Če bi se (teoretično) vse obstoječe DROE otepale obveznosti ravnanja s komunalno embalažo, je potrebno ustanoviti novo DROE, katere ustanovitelji bi bila zgolj komunalna podjetja. Saj pravzaprav DROE s takšnim izvirnim konceptom delovanja že obstaja (Embakom), le število članov bi se na ta način povečalo.

Sredstev od pobrane embalažnine je dovolj za ravnanje z vsemi frakcijami odpadne embalaže, le smiselno je s temi sredstvi treba upravljati. Sortiranje mešane odpadne embalaže ima ekonomski (pa tudi okoljski) smisel samo v primeru, da se to izvede kar v zbirnih centrih, kjer se je ta odpadki zbral. Tudi veliko srednjih in malih komunalnih podjetij po Sloveniji je v relativno kratkem času sposobno svoje zbirne centre nadgraditi z manjšimi sortirnimi kabinami in presortirati mešano komunalno embalažo zbrano na lastnem zbirnem območju. Nekateri mali CERO že desetletje in več razpolagajo tako s sortirnico kot tudi stroji (šreder, granulator) potrebnimi za proizvodnjo trdnega goriva iz odpadkov (npr. CERO Ajdovščina).

Tista mala komunalna podjetja, ki svojih zbirnih centrov ne bi hotela ali mogla nadgraditi z manjšimi sortirnicami, lahko problem še vedno uredijo z uvedbo ločenega zbiranja pločevink in PET plastenkov v ločenem zabojniku na ekoloških otokih (kot to npr. izvajajo na Krasu). Nobenega smisla pa nima prevažati mešane odpadne embalaže do sortirnic na drugem koncu Slovenije zgolj za izločitev nekaj % reciklabilnega materiala in za to pokuriti polovico razpoložljive embalažnine. Levji delež se ultimativno hočeš nočeš mora itak odpremiti za potrebe energetske izrabe (kar je okoljevarstveno tudi prav).

Delež MKO je možno bistveno zreducirati z uporabo primerne kombiniranega tehnološkega pristopa, ki vključuje implementacijo koncepta ločenega zbiranja suhih frakcij komunalnih odpadkov v t.i. rumeni vreči kot posebne zbirno-predelovalne skupine komunalnih odpadkov (kar vključuje mešano odpadno embalažo) v kombinaciji s sortiranjem tega odpadka (izločanje uporabnih reciklatov s sortiranjem, proizvodnja trdnega goriva iz nerekiclabilnih gorljivih frakcij). Na ta način se znatno znižajo tudi stroški obdelave plastične, sestavljene in kovinske komunalne embalaže. V CERO Ajdovščina smo v 2018 uspešno izvedli testno proizvodnjo dveh vlačilcev granuliranega goriva iz komunalnih odpadkov za cementarno Anhovo. Argument, da se komunalna embalaža ne bi smela zbirati skupaj z drugimi suhimi frakcijami komunalnih odpadkov (t.j. skupaj z ne-embalažno plastiko, odpadnimi kovinskimi izdelki, odpadnimi igračami, obutvijo itd.) je popolnoma neutemeljen. Že od samega začetka, odkar obstajajo DROE, sta se kartonska embalaža in neembalažni papir zbirala in odpremljala skupaj, saj je reciklažni postopek enak za oba odpadkovna tokova. Nobenih težav ni bilo pri določitvi deležev frakcij embalažnega in ne-embalažnega porekla v mešanem odpadku za računovodske, statistične in druge potrebe.

Za obdelavo suhih frakcij komunalnih odpadkov (izločanje uporabnih reciklatov s sortiranjem, proizvodnja trdnega goriva iz nerekiclabilnih gorljivih frakcij) sistemi za prezračevanje in čiščenje zraka niso potrebni. Takšno dejavnost je možno izvajati v relativno cenenih šotorskih izvedbah. To bi lahko bila realno možna rešitev za veliko zbirnih centrov po Sloveniji, ki bi se jih nadgradilo v male CERO.

Igor Madon, vodja CERO Ajdovščina, Komunalno stanovanjska družba Ajdovščina

V Ajdovščini, 12.02.2019